ČESKÁ REPUBLIKA

# ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Petry Weissové a JUDr. Miloslava Výborného v právní věci žalobce: **P. H.**, zastoupeného Mgr. Jaroslavem Topolem, advokátem se sídlem Na Zlatnici 301/2, Praha 4, proti žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje**, se sídlem Jeremenkova 40a, Olomouc, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 7. 2015, čj. KUOK 61169/2015, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci ze dne 7. 10. 2016, čj. 59 A 15/2015-37,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci ze dne 7. 10. 2016, čj. 59 A 15/2015-37, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

## I.

[1] Dne 29. 5. 2014 vydal Magistrát města Olomouce, odbor agendy řidičů a motorových vozidel (dále také jen „správní orgán prvního stupně“) příkaz, kterým uznal žalobce vinným ze spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. f) bod 3 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), a uložil mu pokutu ve výši 3 000 Kč.

[2] Žalobce podal proti příkazu prostřednictvím obecného zmocněnce P. K. včasný odpor, s nímž spojil i žádost o doručování na elektronickou adresu X.

[3] Dne 12. 11. 2014 správní orgán prvního stupně rozhodnutím čj. SMOL/237418/2014/OARMV/DPD/Pri (dále jen „rozhodnutí o přestupku“), uznal žalobce vinným ze spáchání shora uvedeného přestupku, jehož se měl dopustit tím, že dne 18. 3. 2014 v 11:17 hod. v Olomouci na ulici Přerovská (dříve Týnecká), ve směru jízdy k ulici Keplerova, při řízení motorového vozidla tovární značky Mercedes-Benz, registrační

značky X, překročil nejvyšší dovolenou rychlost v obci stanovenou zákonem na 50 km/h o 23 km/h (při zvážení možné odchylky měřícího zařízení ve výši ± 3 km/h).

[4] Rozhodnutí o přestupku nejprve správní orgán prvního stupně zaslal obecnému zmocněnci žalobce bezúspěšně na elektronickou adresu X a poté prostřednictvím provozovatele poštovních služeb na adresu jeho trvalého pobytu zapsanou v informačním systému evidence obyvatel (M., P.). Zásilka byla ode dne 18. 11. 2014 po dobu 10 dnů u provozovatele poštovních služeb uložena, aniž ji obecný zmocněnec vyzvedl.

[5] Dne 19. 5. 2015 podal obecný zmocněnec proti rozhodnutí o přestupku odvolání, v němž namítl, že mu toto rozhodnutí nebylo doručeno. Současně požádal o zastavení správního řízení z důvodu zániku odpovědnosti za přestupek. Žalovaný odvolání v záhlaví označeným rozhodnutím pro opožděnost zamítl.

## II.

[6] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci.

[7] Krajský soud nejprve usnesením ze dne 5. 10. 2016, čj. 59 A 15/2015-33, (dále také jen „usnesení ze dne 5. 10. 2016“) vyslovil, že nepřipouští zastoupení stěžovatele obecným zmocněncem Mgr. T. B., jemuž stěžovatel udělil plnou moc dne 4. 10. 2016. Dospěl totiž k závěru, že tato osoba zastupovala více osob v různých věcech opakovaně.

[8] Následně zamítl žalobu v záhlaví označeným rozsudkem. Neshledal důvodnými žalobcem namítané vady v postupu správního orgánu prvního stupně při doručování rozhodnutí o přestupku. Závěr žalovaného o opožděnosti žalobcova odvolání proto považoval za správný.

## III.

[9] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojil proti rozsudku krajského soudu kasační stížností s návrhem, aby jej Nejvyšší správní soud zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[10] V kasační stížnosti předně namítl, že řízení před krajským soudem bylo stiženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Vytýkanou vadu stěžovatel spatřoval v tom, že krajský soud nedoručil usnesení ze dne 5. 10. 2016 stěžovateli ani jeho obecnému zmocněnci do doby konání před ním nařízeného jednání dne 7. 10. 2016. Stěžovatel nebyl jednání před krajským soudem přítomen, neboť předpokládal, že ho zde zastoupí Mgr. T. B.; ten však nemohl legitimně předvídat, že jej krajský soud jako obecného zmocněnce nepřipustí a ani jej o tom včas nevyrozumí. Současně tím, že si stěžovatel zvolil zástupcem Mgr. B., vypověděl podle § 28 odst. 3 o. s. ř. plnou moc dosavadnímu zástupci, advokátovi Mgr. Jaroslavu Topolovi. Stěžovateli tedy bylo uvedeným postupem znemožněno zvolit si zástupce, který by jej byl oprávněn v řízení před soudem zastupovat. Porušení práva na právní zastoupení a právní pomoc zapříčinilo nezákonnost napadeného rozsudku krajského soudu.

[11] Stěžovatel podal kasační stížnost rovněž z důvodu § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Jeho naplnění shledával v tom, že správní orgán prvního stupně nedoručil rozhodnutí o

přestupku na elektronickou adresu X, kterou pro doručování zvolil obecný zmocněnec stěžovatele ve správním řízení, a ani obecného zmocněnce neupozornil, že na určenou adresu doručovat nebude. Doručením rozhodnutí o přestupku prostřednictvím provozovatele poštovních služeb nemohlo být účinné, nemohla tedy nastoupit ani fikce jeho doručení a marně uplynout lhůta k podání odvolání. Žalovaný proto pochybil, zamítl-li žalobcovo odvolání pro opožděnost.

[12] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

## IV.

[13] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[14] Kasační stížnost je důvodná.

[15] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval stěžovatelovou námitkou týkající se vady řízení před krajským soudem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Naplnění uvedeného kasačního důvodu by samo o sobě postačovalo ke zrušení napadeného rozsudku. K uvedené vadě je ostatně Nejvyšší správní soud povinen přihlížet vždy, a to z úřední povinnosti.

[16] Ze soudního spisu se podává, že stěžovatel udělil dne 23. 7. 2015 generální plnou moc advokátovi Mgr. Jaroslavu Topolovi. Ten za stěžovatele v řízení před krajským soudem jednal (podal žalobu a sepsal repliku k vyjádření žalovaného k žalobě) do té doby, než stěžovatel dne 4. 10. 2016 udělil plnou moc ke svému zastupování u krajského soudu obecnému zmocněnci Mgr. T. B.; krajskému soudu byla plná moc doručena dne 5. 10. 2016. Usnesením ze dne 5. 10. 2016 krajský soud nepřipustil zastoupení stěžovatele uvedeným obecným zmocněncem. Toto usnesení doručil Mgr. B. prostřednictvím datové schránky dne 14. 10. 2016 a stěžovateli vhozením do domovní schránky dne 10. 10. 2016. Již dne 7. 10. 2016 se přitom u krajského soudu konalo ústní jednání, k němuž se za stěžovatele dostavil obecný zmocněnec Mgr. B. Krajský soud jej seznámil, že rozhodl o jeho nepřipuštění jako obecného zmocněnce stěžovatele; dále s ním nejednal, uskutečnil ústní jednání a vyhlásil napadený rozsudek.

[17] Podle § 35 odst. 7 s. ř. s. se může nechat účastník řízení zastoupit fyzickou osobou, která má způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu. V případě, že taková osoba není zřejmě způsobilá k řádnému zastupování nebo zastupuje v různých věcech opětovně, soud takové zastoupení usnesením nepřipustí.

[18] Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 4. 3. 2008, čj. 8 As 59/2007-63, vyslovil, že usnesení o nepřípustnosti zastoupení obecným zmocněncem má účinky *ex nunc;* dokud tedy není v právní moci, jsou procesní úkony, jež obecný zmocněnec učiní jako zástupce, účinné.

[19] Stěžovatel nezpochybnil věcnou správnost usnesení ze dne 5. 10. 2016; namítal však, že se nedostalo do právní sféry stěžovatele ani jeho obecného zmocněnce před konáním ústního jednání před krajským soudem. Stěžovatel se jednání krajského soudu osobně

neúčastnil; předpokládal, že při ústním jednání bude zastoupen Mgr. B., který o nepřipuštění zastoupení do doby ústního jednání neměl povědomost.

[20] V posuzované věci nabylo usnesení o nepřipuštění zastoupení obecným zmocněncem právní moci dne 14. 10. 2016, tedy týden poté, co krajský soud při jednání ve věci Mgr. B. neformálně sdělil, že v řízení nemůže vystupovat jako obecný zmocněnec stěžovatele. Stěžovatel tak neměl prostor si buď zvolit jiného zástupce (zmocněnce), který by jej mohl dále v řízení před krajským soudem, zejména při ústním jednání, zastupovat, nebo se sám uvedeného ústního jednání zúčastnit.

[21] V nastalé situaci bylo povinností krajského soudu vyčkat, než usnesení ze dne 5. 10. 2016 nabude právní moci a do té doby jednání odročit, nikoliv bez dalšího, v nepřítomnosti stěžovatele i jeho zástupce v řízení pokračovat a rozhodnout.

[22] Součástí práva na spravedlivý proces, vyplývající z čl. 38 odst. 2 i čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod je totiž právo efektivně se podílet na řízení, a to nejen svojí prostou účastí při ústním projednání věci, již lze uskutečnit i prostřednictvím zmocněného zástupce (viz zejména § 35, § 49 a § 51 s. ř. s.), ale též možností navrhovat na svoji obranu důkazy (srov. § 52 odst. 1 s. ř. s.), či vyjádřit se k prováděným důkazům. Za nezbytné je třeba považovat i zachování „rovnosti zbraní“, tedy zajištění stejné možnosti k uplatnění práv účastníků (viz také § 36 odst. 1 s. ř. s.); na to ostatně ve své judikatuře nejednou poukázal i Ústavní soud (viz např. body 60 a 61 nálezu Pl. ÚS 37/04 ze dne 26. 4. 2006, nebo nález IV. ÚS 463/2000 ze dne 27. 8. 2001, jakož i řadu jeho dalších rozhodnutí).

[23] Naproti tomu stěžovatelem zmiňované právo na právní pomoc v řízení před soudy vyplývající z čl. 37 odst. 2 Listiny postupem krajského soudu porušeno nebylo. Jak vyslovil Ústavní soud v usnesení I. ÚS 2428/08, ze dne 10. 2. 2009, *„[p]okud účastník řízení projeví vůli k zastupování tzv. obecným zmocněncem, tento vztah již nepožívá ochrany na úrovni ústavněprávních předpisů. Ústavně právní rovina totiž nezaručuje právo na jakékoliv zastoupení účastníka řízení, ale zajišťuje právo na volbu kvalifikované, tj. právní pomoci. Smyslem instituce obecného zmocněnce je naopak pomoci účastníkovi v určité věci a procesně ho zastupovat, nikoli však poskytování právních služeb, právní pomoci.“*

[24] Přes právě uvedené však Nejvyšší správní soud shrnuje, že nepostupoval-li krajský soud tak, jak uvedeno v odst. [21], dopustil se vady řízení, jež mohla mít za následek nezákonnost jeho rozsudku. Nejvyšší správní soud proto přisvědčil stěžovatelově námitce a shledal naplnění kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[25] Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud považoval za předčasné zabývat se druhou ze stěžovatelem uplatněných kasačních námitek týkající se tvrzené vady v postupu správního orgánu prvního stupně při doručování rozhodnutí o přestupku.

## V.

[26] Ze shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. V něm je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[27] Krajský soud opětovně nařídí jednání, budou-li nadále účastníci řízení (či některý z nich) na ústním projednání věci trvat. K tomuto jednání řádně předvolá účastníky řízení, resp. jejich zástupce, pokud si takové ke svému zastupování zvolí a poté o věci samé znovu rozhodne.

[28] V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne rovněž o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 110 odst. 3 věty první s. ř. s.

**P o u č e n í :** Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 31. října 2017

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu